

№ з/п	<i>Приклади заходів з удосконалення прикордонного контролю</i>	показник впливу на бар'єрність
4.	У сфері спостереження за транспортними засобами: застосування технічних комплексів автоматичного зчитування та вимірювання параметрів транспортних засобів і вантажів	2
5.	У сфері адміністративно-правових та оперативно-розшукових заходів: а) забезпечення відкритості та прозорості діяльності пунктів пропуску, зокрема, завчасне інформування щодо порядку контрольних процедур; б) застосування можливостей оперативно-розшукової діяльності для отримання випереджувальної інформації	1 2

Таким чином, нами охарактеризовано явище бар'єрності ДК та наведено теоретичне обґрунтування його динамічного взаємозв'язку із протидією транскордонній злочинності. Водночас результати досліджень на цьому етапі не дозволяють нам установити пряму кореляцію між рівнем бар'єрності ДК та ефективністю протидії транскордонній злочинності. Разом із тим, очевидно, що слід забезпечити розумний баланс між належним рівнем бар'єрності у випадку наявності даних про можливе правопорушення та належним рівнем контактності кордону за відсутності таких даних.

Ю. В. Кернякевич-Танасійчук, к.ю.н.,
доцент, доцент кафедри трудового, еко-
логічного та аграрного права Прикар-
патського національного університету
імені Василя Стефаника

ФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОКРЕМИХ РІВНІВ

Кримінально-виконавча політика як складова частина політики в сфері боротьби зі злочинністю здійснюється на відповідних рівнях.

Якщо взяти як критерій процес (механізм) її розробки та реалізації, то можуть бути виділені такі рівні: доктринальний (науковий), концептуальний, законодавчий та правореалізаційний. Останній, у свою чергу,

поділяється на правовиконавчий та правозастосовний¹. Отже, виходячи з позиції П. Л. Фріса та беручи за основу його міркування, можна виділити такі рівні кримінально-виконавчої політики України з огляду на механізм її розробки та реалізації: 1) доктринальний (науковий); 2) концептуальний; 3) законодавчий; 4) правовиконавчий; 5) правозастосовний.

При цьому на доктринальному (науковому), концептуальному та законодавчому рівнях відбуватиметься формування кримінально-виконавчої політики, а на правовиконавчому та правозастосовному – її реалізація.

Доктринальний рівень будь-якої науки, у тому числі й науки кримінально-правової політики, утворює фундамент для розробки концепції кримінально-правової держави². Таке твердження за аналогією можна застосувати й до кримінально-виконавчої політики. Так, доктринальний рівень науки кримінально-виконавчої політики є основою, базисом для розробки в подальшому концепції кримінально-виконавчої політики. Якраз на цьому рівні повинна йти мова про зародження політики у сфері виконання покарань.

Під концепцією правової політики розуміють систему теоретичних положень, що фіксують досягнутий рівень правового розвитку й визначають цілі, принципи, перспективи і напрями удосконалення основоположних механізмів правового регулювання і правозастосовної практики, що найбільш ефективно функціонує у формі доктринального документа. У зв'язку із цим слід зазначити, що відсутність формалізованої Концепції правової політики породжує значні труднощі стосовно визначення пріоритетних напрямів правової політики держави³, а це зумовлює подальші недоліки у законодавчій практиці. Тому вкрай необхідним є прийняття Концепції правової політики Української держави.

У своїй аналітичній доповіді на тему «Правова політика України: стан, проблеми концептуалізації та підвищення ефективності» О. М. Руднева

¹ Фріс П. Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю (загальні питання) // Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / за заг. ред. П. Л. Фріса та В. Б. Харченка. – Івано-Франківськ – Х. : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту імені В. Стефаника. – 2016. – С. 22.

² Борисов В. І., Фріс П. Л. Поняття кримінально-правової політики // Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / за заг. ред. П. Л. Фріса та В. Б. Харченка. – Івано-Франківськ – Х. : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту імені В. Стефаника. – 2016. – С. 31.

³ Петришин О. В. Основні напрями формування і розвитку правової політики // Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.) / за ред. О. М. Рудневої. – К. : НІСД, 2013. – С. 29.

та О. Н. Ярмиш також справедливо наголошують, що суспільство потребує цілісної та комплексної Концепції правової політики, елементи якої визначили б розробку і прийняття галузевих концептуальних і програмних документів¹. Таким галузевим концептуальним документом у сфері боротьби зі злочинністю має бути Концепція відповідної політики у цій сфері.

Виходячи з позиції П. Л. Фріса, у питанні розробки концепції політики у сфері боротьби зі злочинністю слід рухатися поетапно, вирішуючи спочатку більш загальні завдання, переходячи після їх формулювання до більш конкретних. На практиці це передбачає розробку та прийняття спочатку загальної Концепції політики у сфері боротьби зі злочинністю, що має визначати її завдання, цілі, принципи, методи реалізації, а потім у розрізі її складників – концепцій кримінально-правової, кримінальної процесуальної, кримінально-виконавчої та кримінологічної (профілактичної) політик. Розробці концепцій видів політики, що входять до політики у сфері боротьби зі злочинністю (галузевих концепцій), також має передувати їх розробка на доктринальному рівні².

Слід також наголосити, що Концепція, побудована на основі доктрини кримінально-виконавчої політики, розробленої представниками науки кримінально-виконавчого права, де буде передбачено не просто косметичний ремонт кримінально-виконавчої системи зі збереженням репресивних радянських рудиментів, а будівництво фундаментально нової системи виконання покарань, повинна знаходити своє зовнішнє відображення у відповідному нормативному акті органу законодавчої влади, тобто Верховній Раді України. Адже саме Концепція є основою для подальшого формування кримінально-виконавчої політики на рівні кримінально-виконавчого законодавства.

Кінцевим пунктом формування кримінальної політики є її закріплення в законах та інших нормативно-правових актах³. Для кримінально-виконав-

¹ Руднева О. М., Ярмиш О. Н. Правова політика України: стан, проблеми концептуалізації та підвищення ефективності (аналітична доповідь) // Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.) / за ред. О. М. Рудневої. – К. : НІСД, 2013. – С. 16.

² Фріс П. Л. До питання про Концепцію політики у сфері боротьби зі злочинністю // Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.) / за ред. О. М. Рудневої. – К. : НІСД, 2013. – С. 124.

³ Шиян В. И. Уголовное право : учеб.пособ. – М. : МГИУ, 2008. – С. 26.

чої політики ця теза також є повністю прийнятною. Рівень формування кримінально-виконавчої політики знаходить своє логічне завершення у кримінально-виконавчому законодавстві.

І. С. Яковець, доречно підкреслює, що якісне кримінально-виконавче законодавство є запорукою належної реалізації процесу виконання-відбування кримінальних покарань¹.

На жаль, доводиться констатувати, що, як правило, лише законодавчий рівень формування кримінально-виконавчої політики, на якому відбувається її визначення та, по суті, зовнішня об'єктивація у формі нормативно-правових актів, є найбільш видимою (а для пересічного учасника суспільного життя – лише видимою) складовою процесу формування кримінально-виконавчої політики. Однак законодавчий рівень формування кримінально-виконавчої політики є лише вершиною айсберга. «Під водою» залишаються доктринальний (науковий) та концептуальний рівні кримінально-виконавчої політики. Доктринальний (науковий) рівень є кропітким і водночас найбільш ґрунтовним та основоположним, оскільки за його здійснення, як уже нами зазначалося, відповідають науковці в галузі кримінально-виконавчого права, праця яких зорієнтована на постійний аналіз практики застосування кримінально-виконавчого законодавства та вироблення пропозицій щодо його удосконалення. Концептуальний рівень, на жаль, не завжди враховує пропозиції попереднього – доктринального рівня. Як показує практика, він наділений рисами декларативності, і законодавцем при прийнятті нормативно-правових актів до уваги не завжди береться.

Такий невтішний стан справ у подальшому негативно впливає на реалізацію кримінально-виконавчої політики, зводить нанівець зусилля вчених, доктринальні розробки яких так і залишаються предметом обговорення на науково-практичних заходах та на сторінках наукової літератури.

Тому лише за умови тісної співпраці між усіма суб'єктами формування кримінально-виконавчої політики, їх злагодженої роботи можна досягти результату у вигляді якісних дієздатних нормативно-правових актів як основних регуляторів кримінально-виконавчих відносин, що дозволять належним чином забезпечити ефективну реалізацію кримінально-виконавчої політики.

¹ Яковець І. С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань : монографія / І. С. Яковець. – Х. : Право, 2013. – С. 24.